KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunjajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $^1/_2$ strani 16 K, na $^1/_4$ strani 10 K in na $^1/_8$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

St. 15. V Ljubljani, 15. avgusta 1901. Leto XVIII.

Obseg: Vnetica možganske mrene pri konjih. — Jesensko oranje. — Kako pripravljamo seme za setev. — Ali pomaga streljanje zoper točo. — Odbiranje mrjassev. — Slama za krmo. — Kako gnojimo z umetnimi gnojili. — Kako daleč lete čebele na pašo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vnetica možganske mrene pri konjih.

Ta bolezen se pri rejenih konjih večkrat ponavlja v vročem letnem času, posebno če dobivajo mnogo detelje. Kri začne siliti v možgane, možganska mrena se vname in krvna tekočina stopi kmalu v možganske celice.

Vzroki. Najbrž se nagnjenje k tej bolezni že podeduje. Priličen vzrok pa je lahko vse, kar pospešuje naval krvi k možganom, na pr. menjavanje zob v 4. in 5. letu, razburjenje živalij, pretresanje pri prevažanju na železnici, delovanje solnčnih žarkov na glavo, gorki soparni hlevi; pred vsem pa to bolezen pospešuje krmljenje detelje (sveže in suhe), strtega graha in boba itd.

Tudi pravijo, da so konji z okornimi glavami in z visečimi ušesi posebno nagnjeni k tej bolezni.

Bolezen se tudi rada pojavi, če konji hipno pridejo s slabe krme na dobro.

Pojavi. V mnogih slučajih se na konjih vidi, da so vedno bolj leni in topi, vender pa svoje delo lahko še popolnoma dobro opravljajo.

Precej kmalu pa izgube slast do krme in jasno se pojavi motenje zavesti. Konji začno spati, in pri tem naslonijo glavo na jasli, noge postavijo popolnoma nenaravno in se naslonijo na paž ali na steno (pod. 37.).

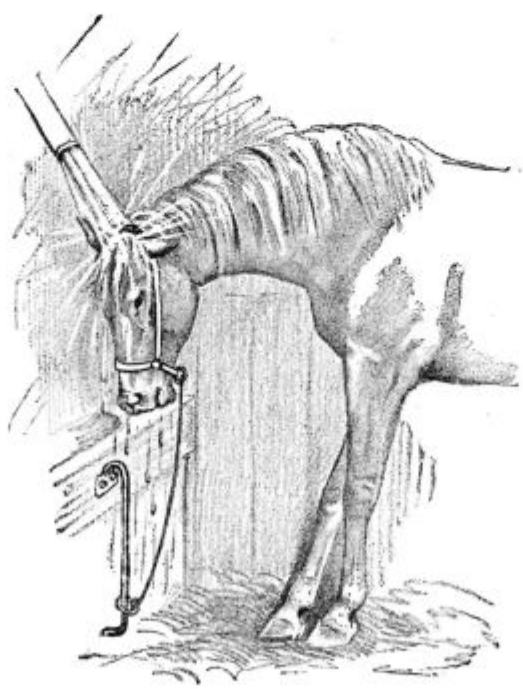

Podoba 38.

Tako ostanejo včasih dolgo časa. Ko se zbude, neredkokrat zopet nekoliko jedo in pijo. Toda kmalu zopet zaspe. Če se konju stopi na nogo (na krono) ali se prime za uho, se ne ustavlja. V nekterih slučajih pa ne morejo ostati mirni, marveč po cele ure hodijo v okrogu.

Včasih so konji v začetku bolezni zelo nemirni in razburjeni ter se z glavo zaletavajo ob steno, ali pa z vso silo tišče v kak kot ali v kak trden predmet. Včasih se tako razburijo, da začno kar besneti.

Če se dremavost prav zdravi in če ni prehuda, se lahko v nekterih dneh ozdravi.

Živali postanejo bolj živahne, rajši jedo, se zopet zanimajo za to, kaj se godi okrog njih, in v 8 do 10 dneh so zopet zdrave.

Če je pa bolezen huda, zboljša se šele v 3 do 4 tednih, in še živali navadno ostane bolj ali manj huda tiščalka (norost).

V zelo mnogih slučajih (nad polovico zbolelih konj pogine) pa je žival vedno bolj topa. Konj končno pade, ne more več ustati ter pogine vsled otrpnjenja

srca ali pljuč. Včasih žival pred smrtjo še večkrat začne besneti.

Mnogokrat se konjem navidezno zboljša, da se nam zde skoraj popolnoma zdravi; toda hipoma začno besneti, nato omrtvé ter prej ali slej poginejo.

Če se bolezen razvija bolj mirno, jo je lahko zamenjati, največkrat s tiščalko. Vender se bolezni v največ slučajih lahko razločujeta, če se meri toplina v mastniku.

Pri tiščalki se toplina nikdar ne zviša, pri vnetici možganske mrene pa navadno na 39·5, 40° in bolj.

Zdravljenje. Če je konj zelo razburjen, se mu obilno pušča, posebno tedaj, če je glava zelo vroča, očesna sluznica pa rdeča. Puščanje pa škoduje ter povzroči izlitje vode, če je konj že zelo omoten, in kri ne pritiska več na možgane.

Če je konj že zelo otopel, je bolje, če se mu s škropilnico na glavo vliva mrzla voda (pod. 38.).

Za notranje zdravilo se dajejo krogljice iz 35 *gr* alojinega praška in toliko zelenega mila, kolikor ga je ravno treba, da se naredi krogljica. Neredko so koristna vbrizgavanja mrzle vode v mastnik, ali pa se na 1 *l* vode vzame 50 *gr* kisa.

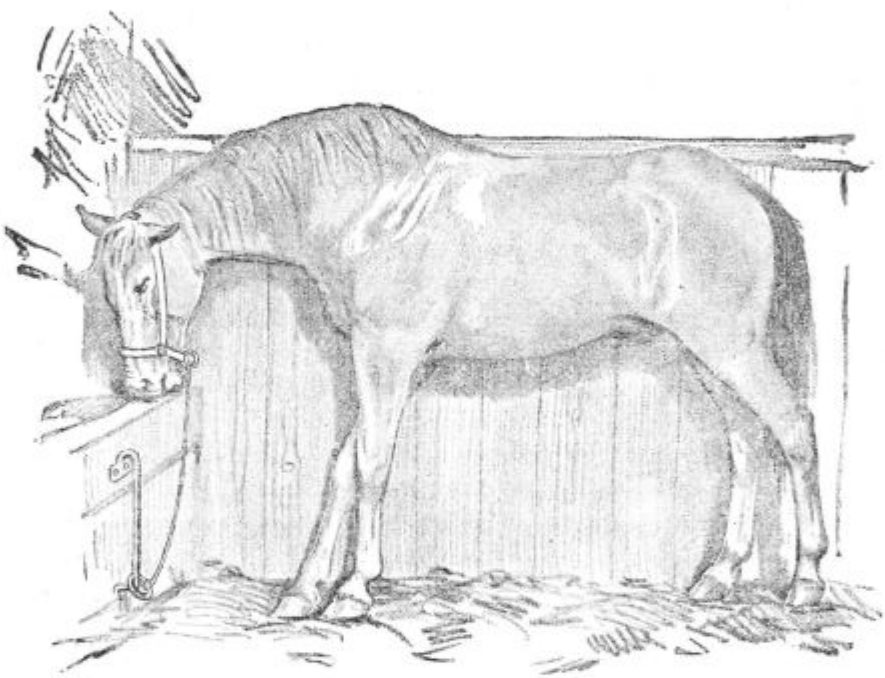

Podoba 37.

Včasih je tudi dobro, če se draži koža, na pr. če se vrat na obeh straneh drgne z gorčičnim oljem.

Pred vsem je treba, da se konji postavijo v hladen in temen hlev. Poleti je najbolje, če se konji postavijo kam na prosto v senco ter tudi čez noč tamkaj ostanejo. Ponoči se seveda odenejo. Če ni ograjenega pašnika, se konji tudi lahko postavijo v odprto kolnico ali kako drugo enako stavbo.

Klade se konjem najbolje trava ali nekoliko sena, tudi repa, ter se jim daje hladna pijača.

Rabiti naj se konji začno šele tedaj, če so že zelo zdravi.

Če konj zboli na vnetici možganske mrene, naj se prav kmalu pokliče živinozdravnik.

Jesensko oranje.

Marsikdo si bo mislil, kaj bom že jeseni svoje njive oral, saj imam spomladi v aprilu časa, da izorjem za pšenico, rèž, oves in ječmen; kadar to posejem, mi ostane še dosti časa za turščico, lan, krompir in druge rastline. Toliko let že gospodarim in vem, kdaj in kako moram krompir saditi. Storim, kar mi je storiti, drugo pa prepustim božjemu blagoslovu. Tako je mnenje našega kmeta o jesenskem oranju ali o pripravi njiv jeseni za spomladansko setev. Preverjeni smo, da bode komaj vsak petdeseti kmet mislil: morebiti bi vender dobro bilo, da bi „Kmetovalca“ poslušal; storil seveda ne bo nič; drugi pa se bodo našim nasvetom gotovo le posmehovali.

Korist jesenskega oranja je neprecenljivo velika. Vsi pametnejši kmetovalci so jo že davno spoznali in se tudi po tem ravnajo. Na Češkem so razumnejši kmetje, ki posnemajo večinoma grajščake. Oni preorjejo že jeseni vsako njivo po enkrat ali dvakrat, pridelujejo pa tudi še enkrat več vsakega žita kakor naš kmet. Tudi vidimo po vseh deželah premožnejše kmete, le pri nas so večinoma reveži, ker ne znajo iz zemlje dvakrat večjih pridelkov dobivati. Še celó naše graščine in mali graščaki nimajo boljših pojmov o umnejšem obdelovanju sveta; tudi oni hodijo rakovo pot.

Koristi jesenskega oranja so:

1.) V izorano zemljo pride več solnčne svetlobe, gorkote, zraka, rose, dežnice, mraza in snega. Vse to vpliva na posamezne dele zemlje, da se nekoliko predrugačijo ali raztopé. Mrtva zemlja tako prezebe, da postane našim rastlinam rodovitna. V zraku je veliko snovij, ki pridejo v izorano zemljo, na primer ogljikova kislina in amonijak; obe sta prepotreben živež našim rastlinam, brez njiju ne more rasti nobena. V neizorano njivo pa teh snovij iz zraka ne more obilo priti, zato ostane nerodovitnejša.

2.) Mrtva zemlja se napije vode in zraka, ki raztopita veliko rudninskih solij in jih pripravita rastlinam v použitek. Rastline ne použivajo neraztopljenih solij, in zato jim ne morejo nič koristiti. Mrtva zemlja je sestavljena iz mnogih neraztopljenih, rtstlinam neprikladnih rudninskih solij. Mrtva zemlja postane rodovitna, ako njive jeseni preorjemo. Z jesenskim preoravanjem smo njivo brez gnoja prihranili, saj dostikrat oranje njivi več koristi kakor gnojenje.

3.) Jesensko oranje nam daje priliko, da njivo poglobočimo. Jeseni smemo vsako njivo globoko orati in tudi mrtvo zemljo izoravati, ker se pozimi vsa predrugači. Tiste njive, ktere bodemo spomladi s peso, z deteljo, s krompirjem in z lanom posejali, lahko globoče orjemo. Z jesenskim oranjem vse njive leto za letom bolj poglobočimo. Marsikdo utegne ugovarjati, kako bom pa potem s svojimi slabimi volički oral, saj še sedaj komaj 4 palce globoko brazdo vlečejo? Proč z lesenim plugom, pa bode mogoče tudi s slabo živino veliko globoče orati!

4.) Ker jeseni lahko globoko orjemo, se naša orna zemlja v nekoliko letih poglobóči, in vse rastline nam potem v njej veliko bolje obrodevajo kakor poprej v plitvi zemlji. Pesa, lan, konoplje, detelja in še mnoge

druge rastline segajo s svojimi koreninami po več palcev, pesa in detelja do 3 črevje globoko v zemljo in si tam iščejo živeža. Če jim globoko preorjemo, se v preoranem svetu dobro vkoreninijo in okrepe, da potem iz spodnje zemlje uspešneje srkajo živež. Tako globoko oranje se nam gotovo dobro izplača. V globoko izorani zemlji raste lucerna po več let kakor v plitvi; sploh vsaka rastlina nam veliko bolje rodi. Z globokim jesenskim oranjem si poljske pridelke množimo in sami sebe bogatimo.

5.) Koliko stane pri nas pletev spomladanskih rastlin, okopavin, krompirja, pese, korenja, lanu, ječmena itd., vsak sam lahko presodi. Posebno raste plevel, koder je podnebje mokro, tako obilno, da včasih pletev več stane kakor je ves pridelek vreden. Proso se mora dostikrat zaradi plevela podorati, in tudi za pletev drugih rastlin se mnogokrat toliko potroši, da pletev pojé ves dohodek. Kaj je vzrok tako obilnemu plevelu in kako ga uničiti? Če jeseni svoje njive preorjemo, zataremo s tem že v prvem letu polovico plevela, ker v preorani njivi plevelne korenine zmrznejo in segnijejo. Vsak ve, da vsaka rastlina tem bolje raste in tudi bolje obrodi, kjer ni plevela. Če to vemo, moramo tudi na to gledati, da njive čistimo. Z jesenskim oranjem njive laže očistimo plevela kakor spomladi z drago pletvijo.

6.) Naše rastline: lan, proso, konoplje, krompir in repa hočejo dobro, rahlo zemljo; v trdi ilovici ne morejo dobro obroditi, in če jim to trdo ilovnato zemljo samo spomladi preorjemo, ni še postala tako rahla, kakor zahtevajo rastline. Vsak tudi ve, da zemlja postane tem rahlejša, čim večkrat je preorana, še bolje pa pospešuje jesensko oranje rahlost zemlje, ker jo mraz pozimi dobro razdrobi.

7.) Veliko črvov in mrčesov je v strnišču, ki so v neizorani zemlji proti mrazu pozimi prav dobro zavarovani; ako pa njivo jeseni preorjemo, jim razrušimo njih gnezda, mraz jih hitro zasači in popolnoma uniči. Ta se bode mnogim zdela bosa, ker ne vedo, da ima vsaka naša rastlina po več ali manj mrčesov, ki v strnišču ali pa blizu korenin v površju zemlje prezimijo in ktere le mraz in zimska mokrota lahko uničita.

8.) Ob lepih jesenskih dnevih imamo zadosti časa, da njivo po dvakrat ali tudi trikrat preorjemo, kakor kaka rastlina zahteva, in s tem oranjem si spomladansko obdelovanje veliko skrajšamo. Mislimo si našega Gorenjca, kako mora spomladi kepe za lan razbijati. Ko bi jeseni njivo globoko preoral, bi spomladi pri zadnjem in predzadnjem oranju ne imel nobene kepe, ne bilo bi mu treba za razbijanje kep nobenega krajcarja potrošiti, lahko bi druga poljska opravila opravljal in se ne mudil z neumnim razbijanjem kep.

9.) Spomladi je prav težavno težke ilovnate njive posebno ob deževju dobro zrahljati. Dostikrat se spomladanska setev zakasni samo zaradi mokrote. Ko bi pa vse take njive, ktere spomladi posejemo, jeseni preorali, bi se spomladi hitreje osušile in lahko bi jih prej obdelali in obsejali. Z jesenskim oranjem dosežemo tudi to, da spomladi vsa jara žita in druge rastline posejemo v pravem času. Kasna spomladanska setev dostikrat zakrivi slabo žetev.

10.) Ovsu nam na peščenih tleh ni treba narediti prerahle njive, vender mu pa jesensko oranje več koristi kakor spomladansko. Spomladi posejemo oves po že izorani njivi in ga samo z brano podvlečemo. Iz tega je razvidno, da smo si spomladi oranje prihranili in da nam dosti časa ostaja za druga opravila.

Tukaj smo navedli mnogo razlogov za jesensko oranje. Da bi le naši bralci tako ravnali in bolj zanikarnim svojim sosedom, kteri „Kmetovalca“, ne bero, o koristi jesenskega oranja kaj razjasnili.

Slovenski kmet pusti, kadar svoje pridelke: ajdo, repo, krompir in korenje s polja spravi, njivo vso zimo v plevelu ležati, šele spomladi jo za kake 4 palce prav slabo preorje in potem precej poseje. Na tako slabo izorani in prerahljani njivi ne more nič obroditi. Turščica, lan, krompir, detelja, korenje itd. hočejo že jeseni preorano njivo imeti, posebno če je zemlja ilovitna, ktero je včasih treba dvakrat orati. Z jesenskim oranjem si bode vsak kmetovalec toliko več prikmetoval, da s tem lahko davke poplača. Jesensko oranje izda toliko, kolikor pol gnojenja; od njega je odvisna prihodnja letina. Naj si vsak neverne samo po eno njivo preorje jeseni in se sam prepriča, koliko ji bo koristilo; drugo leto mu ne bode treba več svetovati.

Kako pripravljamo seme za setev.

Včasih je prav, če seme namakamo v vodi ali drugih raztopinah, predno je sejemo. Namakanje semena v vodi se priporoča pri semenih, ki imajo trdo kožico in ktera zaradi tega težko in počasi kale, kakor na pr. pri pesi, turščici itd. Namočeno seme pa mora priti v dosti vlažno zemljo, sicer se kal lahko zasuši. Ravno to se lahko zgodi, če po setvi nastopi suho vreme, ali če je bilo seme vsejano v suho zemljo. Zaradi tega se namakanje semena v vodi sploh ne more priporočati; dobro je pa takrat, kadar nam je podsejati prazna mesta na njivah, kjer ni izšla prva setev. Tako delamo na pr. pri turščici, če jo je treba podsejati.

Nekteri namakajo semena tudi v gnojnici, da bi se kal bolj močno razvila; to delo pa je brezuspešno in celó škodljivo. Gnojnica namreč ne more pomnožiti redilnih snovij v zrnju, mlade koreninice pa tudi ne morejo sprejemati gnojnice, s ktero je napojena semenska kožica, ker ne rastejo okoli semena, ampak se razvijajo nizdol v zemljo. Zgodilo se je že večkrat, da so tako pripravljena semena v zemlji segnila.

Semena obdelujemo pred setvijo tudi še na druge načine, da zabranimo različne bolezni pri rastlinah. Tako se priporoča, da namakamo pšenico v raztopini modre galice (bakrenega vitrijola), če jo hočemo obvarovati snetljivosti. To raztopino pripraviš, če vzameš na vsak hektoliter vode $^1/_2$ kilograma modre galice; tako raztopino imenujemo polodstotno. V enem hektolitru take raztopine moremo namočiti poldrug hektoliter pšenice. Če rabimo za setev 3 hektolitre pšeničnega semena, potem je treba za namakanje 2 hektolitra take raztopine. To pa pripraviš, če naliješ v kadico (čeber) 2 hektolitra vode in raztopiš v njej 1 kilogram modre galice. Najhitreje se ti galica raztopi, če jo nekoliko raztolčeš, potem pa zaveže v vrečico, ktero obesiš na kakem kolu tako v kadico, da galica pride pod vodo. Potopljena galica se začne hitro raztapljati. Če se je raztopila vsa galica, kar spoznamo na prazni vrečici, potem moraš premešati raztopino, da je povsodi enako močna. Nató vsuj dotična 2 hektolitra pšenice v kadico in jo pusti notri, da se namaka celih 12 ur. Najbolje storimo, da namakamo pšenico čez noč; drugo jutro je namočeno pšenico orav plitvo razgrniti po tleh (na pr. na podu), da se osuši, predno jo sejemo. Razgrnjeno pšenico je dobro nekolikokrat premešati in obrniti z grabljami,

da je prej suha. Raztopine mora biti toliko v kadici, da stoji voda za dlan visoko čez pšenico. Tudi v raztopini moramo pšenico večkrat in dobro premešati. Predno jo vzamemo iz kadice, odstraniti je vse tisto zrnje, ki je splavalo na vrh, ker je to snetljivo in sploh neporabno.

Namakati je zmirom le dobro ohranjeno zrnje; pri poškodovanem, razpoklem ali strtem zrnju se izgubi kaljivost, če ga toliko časa namakaš. Paziti moraš dalje tudi na to, da raztopino prav pripraviš, t. j. da potrebno množino galice stehtaš, vodo pa odmeriš, kajti sicer se rado zgodi, da je raztopina premočna, ali pa preslaba. V prvem slučaju je škodljiva, v drugem pa ne izda nič.

Po nekterih krajih je navada, da pšenico obdelujejo z apnom, ne da bi jo namakali. Apni se pšenica na ta način, da se na podu nasuje na kup, poškropi potem z vodo ali z gnojnico in sproti premešava z lopato tako dolgo, da so vsa zrna mokra. Na to potrosijo pšenico s presajenim apnenim prahom in jo zopet premešavajo, da se vsakega zrnja prime nekoliko apna. Dobro premešano in poapnjeno pšenico zgrabijo v kup, kjer jo puste 12 ur ležati, da je porabna za setev.

Zoper druge bolezni nimamo tako izkušenih sredstev, da bi jih bilo mogoče priporočati za splošno rabo. Proti prašnatemu snetu, ki napada vsakovrstna žita, se je tudi že seme namakalo v raztopini modre galice, ki je pa zlasti ječmenu in ovsu prej škodovala kakor koristila. V zadnjem času se je neki obnesla ta poskušnja, da se je zrnje, ki je bilo najprej namočeno v raztopino modre galice, namočilo še v apneni belež; s tem se je doseglo, da galica ni mogla škodovati kaljivosti ovsa in ječmena. Kakor rečeno, so pa to šele prve poskušnje, in treba bo čakati, ali se res potrdi korist takega ravnanja. V najnovejšem času se priporoča le poškropiti ovseno in ječmenovo seme z enoodstotno raztopino modre galice. V 100 litrih vode je raztopiti 1 *kg* modre galice, in ta množina zadostuje za 5 *hl* semena. Poškropljeno seme je dobro premešati in posušiti.

Ali pomaga streljanje zoper točo.

Ker je to vprašanje postalo jako pereče, tako da so se zanje pričeli zanimati vsi sloji, in ker je torej potrebno vsestranskega opazovanja radi končne zanesljive izjave, pomaga li streljanje zoper točo ali ne, je potrebno, da se nabirajo podatki iz raznih krajev o uspehih in neuspehih streljanja ter da se navajajo tudi vzroki morebitnega neuspeha. Ta koristni posel je prevzel — mislimo, da za vso Avstrijo — osrednji meteorološki zavod na Dunaju, mi pa hočemo tu navesti le nektera poročila iz naših in bližnjih krajev z namenom, da dobi naše ljudstvo, osobito strelci, nekak pregled o uspehu tega podjetja.

Večina vinogradnikov, navadnih in prav inteligentnih, ne dvomi več o uspehu streljanja, ker so že večkrat videli, kako so se s pravilnim streljanjem razgnali preteči oblaki; pa tudi razna poročila utrjujejo upanje, da bodemo s pravilno vpeljanim streljanjem, če že ne vsikdar in ne popolnoma, pa vsaj v mnogih slučajih in le z neznatnimi stroški zabranili padanje toče.

Pred kratkim se je čitalo, da je toča pobila po več krajih na Vipavskem, in tudi po takih, kjer se je streljalo, in da je večinoma le vinograde poiskala ter ponekod mnogo škode napravila.

Kmalu za tem se je v istem časniku zglasil drug dopisnik, trdeč, da je bila škoda, kjer se je pravilno streljalo, le malenkostna, drugod pa, da je vzelo komaj tretjino vinskega pridelka.

Od zanesljivih oseb smo potem zvedeli, da je po onih krajih, kjer so strelišča pravilno urejene in se je pravilno streljalo, padalo le nekaj toče z dežjem; le v dveh krajih, kjer je strelcem zmanjkalo smodnika, in spet pri enem strelišču, ki je vetru tako izpostavljeno, da vsled premočnega vetra ni mogel strelec zažigati, je baje toča večjo škodo napravila. Govori se tudi, da je bil isti dan za Vipavce prav kritičen ter da so se mnogo hujšega nadejali.

Pri tem je obžalovati, da so nektere občine še tako nespametne, da čakajo z naročitvijo smodnika do zadnjega trenutka, ko se je vender tolikokrat že poudarjalo, da je razpošiljanje smodnika združeno z mnogimi težavami in sitnostmi, kajti smodnik ni deteljno seme, da bi ga bilo mogoče kar v skladišču nasuti v vrečo ter nesti na pošto.

Želeti bi bilo, da vsaka občina vsaj 2 tedna prej, predno vidi, da je zaloga že pri kraju, naroči drugo. Posebno pa bi ne smel smodnik zmanjkati na onih strelišči, ki so od meteorološkega zavoda na Dunaju določene za opazovališča, kajti potem je vsako tozadevno opazovanje brezmiselno, zatrdilo o uspehu iz praktičnega stališča pa nemogoče, ako se streljanje izvršuje površno in neredno. Nasprotniki streljanja imajo potem popolnoma prav, če to podjetje zasmehujejo, češ, vsak neuspeh se pripisuje le nepravilnemu streljanju.

Naj se torej to velevažno delo izvršuje resno, kajti če se nam posreči ubraniti se te pogubonosne uime, se bo to zgodilo le s praktičnim izvajanjem, kajti teorija igra tu le postransko vlogo.

Glede streljanja zoper točo smo v „Edinosti“ z dne 20. p. m. čitali naslednje poročilo:

Korist streljanja proti toči. Iz Buzeta v Istri pišejo, da je prva polovica tega meseca najnevarnejša za tamošnje kraje glede padanja toče. Vse toče prejšnjih let, ki so uničevale sad, so padale v tej dobi. Tudi 8. t. m. se je huda pisala. Od severa se je dvigal strašen, črn oblak. Okoli 3 popoldne je pokril vso buzetsko okolico. Dež je začel padati ob blisku in gromenju in začela je padati toča. Vse strelne postaje so začele streljati, izvzemši dve: Mesliči in Kobarčiči. Prva postaja je po nemarnosti ostala brez strelnega prahu, v Kobarčičih pa so lani zažgali kolibo, ker so mislili, da se s streljanjem preganja dež*) in žali Bog. In glejte, dočim je na vseh postajah padal le dež in le kako zrno toče vmes, je v Mesličih in Kobarčičih padala suha toča, ki je uničila pol sadu! To gotovo ni gol slučaj, ampak to dejstvo govori glasno, da streljanje proti toči pomaga. Isto govori tale slučaj: Pri postaji Flabetiči ni padala toča, dokler so streljali. Potem pa se je strelec ustrašil groma in strele, ki je švigala, in je zbežal domov. In glejte, takoj je začela padati toča! Slično je bilo pri postaji Karini, ki je oddaljena od hiš. Tam je padala toča, dokler ni prišel strelec. Ko je pa začel streljati, je nehala toča. Te skušnje so v tamošnjem ljudstvu tako utrdile vero v korist streljanja, da je neki kmet na svoje stroške postavil napravo za streljanje. Sam kupuje smodnik in sam strelja. Letina v okolici buzetski kaže tako, kakor že dolgo ne.

*) Glede preganjanja dežja s streljanjem bodemo še obširneje pisali. Za danes povemo le, da je zgornja trditev dokazano nezmiselna. Opom. pis.

K tej v marsičem poučni notici pristavimo le, da v zadnjem odstavku utegne biti menenje g. poročevalca nekoliko preoptimistično. Če je namreč toča med streljanjem nehala padati, je smatrati to bolj za slučaj, to vsaj sodimo po dosedanjih izkušnjah; v vsem drugem pa se vidi, kaj strelčeva zanikarnost in strahopetnost more zakriviti.

To bodi tudi drugim strelcem v opomin!

Fr. Gombač,
deželni potovalni učitelj.

Odbiranje mrjascev.

Za napredek naše prasičje reje v plemenskih okrajih je pred vsem treba zadostnega števila mrjascev. Ravno tako je po teh krajih gledati pa tudi na to, da se rabijo za pleme le dobri mrjasci, ki so pravilno vzrastli, krepki, zdravi in rodovitni.

Kako malo važnosti se polaga še semintja po naših krajih na rejo dobrih mrjascev, lahko povzamemo iz naslednjega slučaja.

Pred leti sem si precej ogledal hleve in svinjake nekega trdnega kmeta ne daleč od Novega Mesta. Mož je bil prijazen in mi je drage volje razkazal vso svojo rejo, najprej govejo živino in potem prasiče. Imel je dve plemeni svinji, večje število mladih praset in enega mrjasca. Svinje so bile običajnih oblik, kakor jih nahajamo pri naših domačih prasičih. Bile so tudi dobro rejene. Ravno tako so bili tudi mladi prasiči v primeroma dobrem stanju. Kako sem se pa začudil, ko je spustil mrjasca iz svinjaka. Ne le, da je bila žival slabše rejena kakor drugi prasiči, bila je tudi takih oblik, da po svoji zunanjosti niti mrjascu podobna ni bila. Život je bil šibak, kratek in stisnjen, glava dolga in ozka, vrat droban i. t. d. Prašal sem ga, od kod ima mrjasca, in dobil sem odgovor, ki jasno kaže, kako malo se zavedajo nekteri naši gospodarji o potrebi in o važnosti dobrih mrjascev.

Mož mi je namreč dejal, da ga je pustil za pleme, ker ni bilo rezarja o pravem času blizo.

Da s takimi mrjasci ne moremo vplivati na zboljšanje naše reje in da pri takih razmerah sploh ne more prasičja reja tako uspevati kakor bi bilo želeti, je prav lahko razumeti. Ne rečem, da so razmere pri nas sploh take, vobče pa moram trditi, da se pri nas dosti premalo skrbi za rejo dobrih mrjascev in da je treba v tem pogledu še veliko dela, še mnogo spodbude in pouka, da pridemo počasi do tistega napredka, kterega dandanes nahajamo na Angleškem in na Nemškem.

Reja dobrih mrjascev je za povzdigo naše prasičje reje zelo važna, ravno tako, kakor je reja dobrih bikov za zboljšanje naše goveje živine. Tudi za zboljšanje naših prasičev potrebujemo mrjascev, ki so v vsakem oziru pripravni za plemenitev, ki so dobrega in rodovitnega rodu, popolnoma zdravi, krepki in pravilnih telesnih oblik.

Ako hočemo mrjasca domače reje imeti za pleme, ga je vzeti od take svinje, ki je rodovitna in dobra dojka in je sama lepo ustvarjena. To pa še ni zadosti. Gledati je tudi na to, da odločimo za mrjasca najlepšega prasička, kar jih je v dotičnem gnezdu, ne pa takega, kterega dobro prodati ne moremo. To je, žal, velika napaka, ktero nahajamo pri mnogih naših gospodarjih, da najlepša praseta prodajo, slaba pa, ki se ne dajo dobro prodati, pridrže doma za rejo in za pleme. To ni prav! Pri odbiranju praset, ktera mislimo rabiti za pleme (svinjic in mrjaščekov), moramo biti zelo izbirčni. Že celo pa moramo biti izbirčni pri odbiranju mrjaščekov, po kterih se imajo prenesti dobre lastnosti na stotine drugih prasičev.

Za mrjasca moramo pustiti zaraditega tistega prasička, ki je najbolj životen, namreč najbolj razvitega telesa. Praseta, ki so dolgega, in širokega života, široka namreč čez pleča in križ, taka praseta obetajo postati dobra za pleme.

Lastnosti, ktere zahtevamo od odrastlih mrjascev, da so pripravni ali sposobni za pleme, so namreč naslednje:

Mrjasec mora biti pravilno ustvarjenega in močnega života. Njegov život bodi dolg, širok in sploh zaroden v sprednjem in zlasti v zadnjem koncu. Glava naj bo srednje dolga in močnejša kakor pri svinji, vobče pa prikladno razvita k ostalemu životu. Čelo bodi široko, takisto rilec. Lica naj bodo močna in mesnata. Vrat bodi kratek in mesnat, ne pa suh in dolg. Podbradje bodi dobro razvito in gubasto. Hrbet bodi raven, takisto ledja. Križ sam naj bo širok, dolg in malo zaokrožen. Podrt in kratek križ je napačen. Prsi naj bodo široke in globoke, pleča polna, rebra lepo zbočena. Stegno bodi dobro obloženo in polno krepkega mišičja. Noge naj bodo zastavne, ne visoke, pa tudi ne prekratke in predrobne. Z nogami naj stoji široko. Koža naj bo povsodi enakomerno obrastla s kratko, toda bolj gosto in fino dlako.

Mrjasec bodi žive narave, toda krotke; hudobni mrjasci niso za rejo.

Prav posebno je gledati tudi na to, da so mrjasci rodovitni, ker vplivajo s to svojo lastnostjo tudi na rodovitost svinj. Ako odberemo mrjasca od rodovitne svinje, potem se lahko zanašamo, da bo tudi mrjasec rodoviten. Sicer sklepamo na rodovitost mrjasca tudi po številu sesnih bradavic, kakor na pr. pri svinji.

Ako bodemo na ta način odbirali mrjasce za pleme in gledali tudi na to, da so trdnega zdravja in ješči, potem smemo pričakovati, da se bo reja še mnogo zboljšala in prinašala k hiši še lepše dohodko kakor sedaj.

Slama za krmo.

O slami nikakor ne moremo reči, da je tečna klaja; prehvalili bi jo, če bi to rekli. Ona pa ni samo malo redilna, ampak je tudi silno trda in zeló težko prebavna. Govedo potrebuje celih pet dnij, predno jo popolnoma prekuha in izkoristi. Iz navedenega se razvidi njena težka prebavnost. V slami je malo beljakovine in jako mnogo trdega, surovega vlakenca. Ker je suho vlakence skoraj do male pičice neprebavno, je slama malo redilna. S samo slamo krmljena živina bi ne dajala skoraj nič dohodkov; preredila bi se sicer nekoliko časa, a vender bi vidoma hujšala in hirala. Kdor krmi svojo živino izključno s slamo, tisti v istini sam sebi krade iz žepa. Gospodar redi živali, da mu dajejo različnih dohodkov; on zahteva od njih dela, mesa, masti, mleka itd. Zatorej mora pokladati poleg slame še druge tečne krme, ako hoče živino ohraniti zdravo in ako hoče imeti koristi od nje.

Prav ostro smo slamo obsodili, vender ji nismo nič žalega storili, ker smo povedali le čisto in golo resnico. Oglejmo si jo še od druge strani, mogoče da opazimo na njej nekoliko hvalevrednih lastnostij. Kadar

krmiš žito ali sploh tako klajo, ki že v malem mnogo zaleže, takrat je slama na mestu. Ona namreč izpolni želodec ter povzroči, da se žito popolnoma prebavi in izkoristi. Znano je, da je zelena trava in sploh detelja precej redilna; ko bi krmili veliko tečne trave samenasebi, bi se ne izkoristila vsa; mnogo neprebavnega bi šlo v gnoj. Tu si pomagamo zopet s slamo. Sveže detelje namreč manj krmimo, a zato ji primešamo nekoliko slame; učinek ostane isti, in vender se je prihranilo nekoliko tečne sveže klaje. Nadalje je slama pripravna za mešanje s prevodeno krmo; tako na pr. jo mešamo med korenstvo, med ostanke iz žganjarij itd. Vender bi tisti napačno ravnal, ki bi hotel živino le s korenstvom in s slamo krmiti, kajti oboje je zelo malo redilno; imenovani klaji moramo pridejati nekoliko drugega, tečnejšega krmiva. Med zrezano slamo (rezanico) mešamo oves, da se bolj prebavi in izkoristi. Iz navedenega se izprevidi, da ima tudi slama svoje dobre lastnosti, ktere bi ji bili na prvi pogled skoraj odrekli.

Nikakor pa ne smemo vseh vrst slame meni nič, tebi nič vreči v en koš. Različna slama je različne vrednosti in tečnosti. Slama mnogovrstnega sočivja ima največ hraniva v sebi, ona je torej izmed vseh vrst najtečnejša. Dobro posušena, mlada grahova slama zaleže skoraj toliko, kakor srednja detelja. Navadno pa se sočivje šele tedaj pospravi, ko je slama že pretrda, predebela, torej slaba. Slama sočivja ima lostnost, da prežene gliste iz črev. Od vseh žit dajeta oves in ječmen najboljšo slamo; vender moramo ovsenico še bolj pohvaliti ter ji prepustiti prednost pred ječmenovko, Ovseno slamo pokrmimo konjem in ovcam; ječmenovko pa pokladamo navadno govedi, zlasti jo hvalijo za molžo. Prosena slama bi ne bila baš preslaba in prenapačna, vender ima to napako, da je predebela in pretrda; običajno zrežemo prosenico za konjsko rezanico. Pšenično slamo moramo resnici na ljubo imenovati prav slabo in prav malo redilno, a še slabša je ržena; obe imata zelo malo hraniva in prav mnogo surovega vlakenca. Ajdovica je sicer zelo težko prebavna, a gledé tečnosti prekosi rženo in tudi pšenično slamo. Ajdovo slamo pokrmimo najčešče govedom in ovcam, osobito o slabih letinah si moremo z njo pomagati; molznim kravam pa je ne smemo dajati, ker napravlja slabo mleko.

Najbolj izkoristijo slamo goveda, ovce in koze. Govedu jo krmimo pomešano med seno, ali jo zrežemo za rezanico, ktero pokladamo suho, poparjeno ali v kadeh ugreto. Ovcam dajemo cele slame, iz ktere izbero najboljše in najfinejše snovi, debele dele pa pusté, in te moremo porabiti za nasteljo. Konju ne ugaja cela slama; rezanica mu pa dobro prija, sevéda s tečnim primečkem pomešana.

Nepokvarjena slama ni baš zdravju nevarna, samo na njeno težko prebavnost moramo ozir jemati. Njeni glavni napaki sta premajhna tečnost in pretežka prebavnost. Tiste živali, ktere so od mladosti navajene na slamo, jo prebavijo in prekuhajo mnogo bolj kakor nenavajene živali; žlahtna živina jo slabše izkoristi kakor navadna pokrajinska. Nadalje je tečnost in prebavnost slame odvisna še od drugih odnošajev, ktere hočem v kratkem navesti. Čim mehkejša je slama, tem prebavnejša je; čim prej se je žito poželo, tem redilnejša je; čim več trave raste med žitom, tem tečnejša je. Včasih bi se mogla dobra, travnata ovsenica gledé tečnosti meriti s srednjim senom. Nikakor bi pa ne bilo pravično, ko bi ji ne dali prednosti pred kislim senom; tudi ječmenovka je boljša od one mrve, ktera je rastla na močvirju. Znano je tudi, da daje jaro žito tečnejšo in prebavnejšo slamo kakor ozimina.

Kako gnojimo z umetnimi gnojili.

Z umetnimi gnojili gnojimo na ta način, da jih kolikor mogoče enakomerno raztrosimo. Če rabimo po več vrst gnojil, pomešamo jih navadno najprej skupaj in potem jih šele raztrosimo. Veliki posestniki rabijo za to posebne stroje, ki so sejalnim strojem podobno sestavljeni. Mali posestnik pa opravi to delo z roko, in da umetna gnojila bolj enakomerno raztrosi, jih kaže mešati s suho zemljo, ktero pa mora prej presejati skoz mrežo, da se odstrani debeli pesek. To delamo lahko pod kolnico (šupo), na podu ali sploh na kakem drugem suhem prostoru.

Če rabimo na pr. za gnojenje 1/4 hektarja (blizu pol orala) 3 vreče različnega umetnega gnoja, težke po 50 kilogramov, tedaj spravimo ta gnoj iz vreč na kup, kjer ga najprej dobro premešamo z lopatami in z motikami. Nato dodamo 3 vreče drobne in presejane zemlje, ktero dobro pomešamo z gnojem. Tako dobimo vsega skupaj 6 vreč mešanice, ktero je dosti laže raztrositi po njivi kakor samo 3 vreče. Z večjo množino se namreč vedno laže izhaja kakor z manjšo.

Dobljeno množino gnoja je razdeliti potem tako na posamezne kraje, da lahko izhajamo. Bolje je, če trosimo v pričetku po malem. Če kaj gnoja ostane, ga lahko še pozneje porabimo na mestih, ki so bila prvič slabše pognojena. Umetna gnojila je trositi ob mirnem vremenu. Če ima delavec rano na roki, naj ne trosi takega gnoja. Nektera umetna gnojila se dadó mešati, predno jih raztrosimo, tako na pr. Tómasova žlindra in kajnit, čilski soliter in superfosfat itd. Ne smemo pa mešati Tomasove žlindre z žveplenokislim amonijakom, ker bi nam le-tá uhajal v tej mešanici. Umetna gnojila je mešati, predno jih raztrosimo, ne pa poprej. Če bi Tómasovo žlindro in kajnit pomešali in pustili to zmes dalj časa ležati, strdila bi se popolnoma.

Raztrošena umetna gnojila je podorati, da pridejo do korenin; lahko jih pa tudi zavlečemo z brano. V težki zemlji moramo gnojila spraviti globokeje v zemljo kakor v lahki zemlji. V peščeni zemlji zavlečemo umetna gnojila z brano, ker jih v taki zemlji dež lahko izpere do korenin, v težki zemlji pa jih kaže podorati, da jih korenine moreje sprejemati.

Končno moramo še na to opozoriti, da nam umetna gnojila najbolj koristijo v srednje težki zemlji, ki ni premokra, niti presuha. Merodajno je pri tem pa tudi vreme. Ob suši in sploh ob suhem letnem vremenu se rado zgodi, da nam umetna gnojila nič ne koristijo, ali pa dosti premalo.

Kako daleč lete čebele na pašo.

V francoskem čebelarskem listu „Apiculteur“ piše Weber naslednje: „Lansko leto sem prebival na otoku Lérius v sredozemskem morju. Ta otok je zelo majhen in skozi vse leto tu ni videti nobene čebelice, ker nima nihče niti ednega panja, a v juniju, ko cvete neka vrsta grmov, pridejo čebele v velikih množinah z dežele, od ktere je otok na najbližji točki oddaljen sedem kilometrov. Ob istem času cvete na otoku še brezštevilno sladko dišečega cvetja, a za vse to cvetje se čebele ne

menijo, temveč lete čezenj do najbolj oddaljenega pobočja, koder raste omenjeno grmovje."

Splošno mnenje čebelarjev je, da čebele med nabirajo le v okrožju petih kilometrov. Vender lahko iz prepričanja trdim, da čebele še veliko dalje lete, ako je v kakem kraju kaka posebno dobra paša. Na Vačah in v okolici ni kostanja, le redkokje stoji kak posamezen, za kterega sleharnega sem vedel, ko sem s puško na rami oblazil vso okolico. Na Kresniškem vrhu pa, ki je precej višji kakor leže Vače (521 *m*), je polno samega kostanja, da je vrh hriba ob kostanjevem cvetju izdaleč videti rumen. Tudi vaške čebele je gnalo nepremagljivo hrepenenje do medu in neskončno fin vonj na Kresniški vrh, dasi vsakdo, ki pozna kraj, vé, da je z Vač na oni vrh več kakor štiri ure hodá.

Seveda zračne daljave ni toliko, vender pa gotovo več kakor šest kilometrov. Pa če je bilo ugodno vreme, kako so letele! V par dneh je dišalo okoli čebelnjaka po kostanjevem medu, kakor bi ga bile našle na bližnjem Slemšku, ne pa v taki daljavi, in večkrat so pričele celo satovje delati. Takrat sem se tudi prepričal, da čebele ne lete „za svetom", kakor trdijo mnogi čebelarji, ker sicer bi morale leteti ob hribu navzdol, potem čez Savo globoko doli v dolini in potem ob kribu navzgor, a izletavale so visoko v zrak in priletavale zopet iz visočine kakor svinčena zrna, celo do avemarije.

Pred kakimi petnajstimi leti je v tukajšnji okolici pobila toča, kakeršne tudi najstarejši ljudje dotlej niso pomnili. Tam izza sv. Jošta je prihrumela, — tako so pravili Rôpov oče, — in še celo drevje je tako zelo oklestila, da ni bilo videti zelenja na njem. V vsej okolici ni bilo takrat niti enega kostanjevega cveta, a takoj po sv. Petru in Pavlu so čebele napravile curek celo tja v loške hribe, kamor je gotovo več kakor šest kilometrov zračne daljave.

Malo pred kostanjem se je tu zopet napravljalo k nevihti, in ko sva sedela z očetom pred čebelnjakom, so se spomnili na ono strašno „tovčo", in so povedali, kar sem ravno omenil. Debele kaplje so naju pregnale pod streho. Predno pa stečeva vsak v svojo stran, so dejali oče: „Bog nas varuj treska in hugega vremena!" — jaz pa; „Amen!" Fr. Rojina.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 133. Imam **čredo ovac, ktere so postale okoli nosnic in gobca naenkrat vse mozoljaste in krastave.** Kaj je temu vzrok in kako je take ovce zdraviti? (M. S. v K.)

Odgovor: Kraste se ovcam, zlasti jagnjetom, večkrat pokažejo na gobcu, so nalezljive in rade napadajo vso čredo. Bolezen ni nevarna ter samaodsebe preide v 3 do 4 tednih, zato je ni treba posebno zdraviti. Le v slučaju, če se napadeno mesto zelo gnoji, je priporočeno zmivati bolne dele z vodo, v kteri se je kuhala hrastova lubad. Zdravljenje se pospeši, če se menja krma in se zlasti pokladajo krmila, ki ne delajo premnoge kisline v želodcu.

Vprašanje 134. Ali se sme **krompirjevo zelišče porezati, ko je odovetelo,** ter porabiti za krmo? Ali bi bilo koristno posušiti je ter je hraniti za zimsko klajo? (F. Š. v Č.)

Odgovor: Krompirjevec porezovati je za krompirjeve gomole škodljivo, ker je listje neobhodno potrebno, da se gomolje debeli in zori. Dokler se krompirjevec ne posuši sam, toliko časa se ne sme odstraniti. Suh krompirjevec je poraben za krmo; zlasti ga priporočamo letos, ko bo krme pozimi prav gotovo zelo manjkalo. S krompirjevcem smemo do tretjine nadomestiti drugo suho krmo.

Vprašanje 135. Pri nas raste drevje, ktero imenujemo „moka" in drevje, ki se imenuje „smrdelika". Obojno ima veliko jogod. **Ali se iz moknih in smrdelikovih jagod dá huhati žganje in kako?** (Jt R. v D.)

Odgovor: Ktero drevo imenujete smrdeliko, nam ni znano, zato Vam o porabi tega plodu ne moremo nič reči, „Moka" pa spada v vrsto jerebik (sorbus), kterih imamo štiri vrste. Plodovi (jagode) prave jerebike (sorbus aucuparia) so porabni za kuho žganja ter je to ždanje jako fino. Kako se tako žganje kuha, nam ni znano in tudi ne najdemo popisano v nobeni knjigi. Morda ve to kdo izmed bralcev našega lista, zato prosimo tem potom za poročilo, ktero potem objavimo. Če so jagode od moke (sorbus aria) tudi porabne za žganje, pokazati bi mogla poskušnja.

Vprašanje 136. **Ali je res, da za težke konje niso v hlevu trda tla,** marveč da taki konji morajo stati na debeli stelji, oziroma na gnoju, ker si drugače ne odpočijejo in se jim kopita kvarijo? (J. Z. v T.)

Odgovor: Trditev, da se konji najbolje spočijejo na gnoju, pravzaprav na stelji, je ena izmed onih kmetskih pravljic, ki niso ne le z ničemer utemeljene, ampak so kar naravnost neresnične. Ravno nasprotno je res. Na debelo naloženem gnoju ali na stelji se konji še utrudijo, ne pa spočijejo. Če konj stoji v taki staji, ne more biti drugače, kakor da vsaka noga dobi drugo višino; konj ne stoji mirno, in če je še tako truden, vender vedno prestavlja noge, ker ga utrudi tako nenaravno stanje. Konj se more spočiti le na ravni staji, kakeršne pa gnoj nikdar ne da. Mehkoba gnoja pa sama na sebi prav malo izda, saj konj ne stoji na gnoju, ampak na trdih železnih podkvah. Res je mehkoba tal v konjskem hlevu dobra, a ne zaradi boljšega počitka, na kterega prav nič ne vpliva, ampak le zaradi ohranjenja kopit. Mehkoba pa tudi tukaj ne sega tako daleč, ker so lesena tla že dovolj mehka, in le tla iz opeke, šamota, kamenja itd. so za kopita pretrda. Izvrstna so tla iz ilovice, če se z njimi prav ravna; a pravilno ravnanje z njimi povzroči preveč truda in dela. Če se pa z ilovičnimi tlemi slabo ravna, potem pa imajo ravno tiste velike napake, kakor gnoj. Scalnica in vsaka mokrota mora proč izpod konja, da so kopita zdrava, drugače so nasledki mehek rog, ki se lušči na suhi cesti, potem strelna gniloba in slednjič rak. Kakšna kopita imajo zvečine naši gorenjski kmetski konji? Slaba, in sicer samo zaradi tega, ker stoje na gnoju. Mi Vam kar najtopleje priporočamo lesena tla, in sicer iz močnih borovih plohov, ki se poprej dobro napoje s karbolinejem. Tla naj vise, da se scalnica vedno odteka. Nastelje naj se le ponoči; zjutraj naj se z vilami pretrese. Kar je še dobre, se posuši za porabo zvečer ali pri govedi, drugo se vrže na gnoj. Če boste tako ravnali, imeli boste v hlevu snago, prihranili boste stelje, konji pa bodo imeli zdrava kopita.

Gospodarske novice.

* **Nj. Veličanstvo presvetli cesar je potrdil z najvišjim odlokom z dne 21. julija t. l. izvolitev deželnega glavarja, visokorodnega gospoda Otona pl. Detela, za predsednika c. kr. kmetijske družbe kranjske.**

* **Vinarska zadruga v Novem Mestu.** Odbor te zadruge se je takole sestavil:

I. Načelstvo. Načelnik: Bohuslav Skalicky, tehnični voditelj v trtnoušnih zadevah na Kranjskem v Novem Mestu;

podnačelnik: Viljem Rohrman, pristav na dež. kmetijski šoli na Grmu; blagajnik: Josip Bergmann, lekarnar in posestnik v Novem Mestu; odborniki: Josip Dular, posestnik v Jurki Vasi pri Novem Mestu, Avgust Schneider, oskrbnik graščine v Pogancih pri Novem Mestu.

II. Nadzorstvo. Rihard Dolenc, vodja dež. kmetijske šole na Grmu, dr. Sebastjan Elbert, prošt v Novem Mestu, Frančišek Šuklje, dvorni svetnik v pokoju in graščak v Novem Mestu, Josip Vehovec, posestnik v Žužembregu, Aleksander Wutscher, enolog in veleposestnik v Št. Jerneju.

III. Razsodišče. Karol Germ, graščak v Bajnofu pri Novem Mestu, Ljudevit Golja, c. kr. sodni svetnik v Novem Mestu, Anton Peterlin, duhovni svetnik in župnik v Šmihelu pri Novem Mestu, Rudolf Smola, graščak v Grabnu pri Novem Mestu, Anton Ulm, graščak na Klevevžu.

Vsled nekterih zaprek, ki so se pokazale pri prvem občnem zboru in so dale povod razdružitvi te prekoristne zadruge, so se sedanja pravila nekoliko predrugačila in tudi odbor se je drugače sestavil. Sedanja pravila določajo, da imajo pristop k tej zadrugi vinogradniki in vinogradski uslužbenci le iz novomeškega in krškega okraja, in zategadelj so se izvolili odborniki le iz teh okrajev. Dalje znašajo glavni deleži po 100 K, ktere je plačati le v dveh obrokih, in sicer 50 K do 1. septembra, drugo polovico pa do 31. decembra.

Opravilni deleži znašajo po 20 K, pristopnina je določena na 2 K. — Tako je upati, da se bo ta za Dolenjsko velevažna zadruga venderle ustanovila, čeprav prične poslovati šele prihodnje leto. Imena v odbor voljenih mož nam pričajo, da to podjetje mora uspevati.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas.

o sprejemu gojenk v gospodinjsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori četrti tečaj gospodinjske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom čč. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem, novo zidanem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ktere mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu i. t. d. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenka, ktera bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 14 gld., ali za ves tečaj 168 gld. — Vsaka gojenka mora prinesti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para črevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10—12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu; ako ima ktera več obleke, jo sme prinesti s seboj).

Deklice, ktere hočejo vstopiti v gospodinjsko šolo, morajo:

1.) dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih, se more dovoliti sprejem mlajših učenk;

2.) znati čitati, pisati in računati;

3.) predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;

4.) predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5.) zavezati se, da bodo natančno in vestno zvrševale vsa dela, ki se jim naložé, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, kterim je treba priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 15. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se sprejmo v gospodinjsko šolo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; ako pa bo v šoli prostora, sprejemale se bodo tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. julija 1901.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v II. Bistrici, ki bode dne 25. avgusta 1901 ob 4 popoldne v šoli v Trnovem.

Spored se bode vršil v zmislu § 32. družbenih pravil. Obenem se bo vršila volitev načelnika in 4 odbornikov.

Kmetijska podružnica v II. Bistrici,
dne 4. avgusta 1901.

Mart. Zarnik, načelnik. **Urbančič,** tajnik.

Št. 10.941.

Razglas.

Kr. deželna vlada v Zagrebu je s svojim razglasom z dne 28. junija t. l., št. 43.605., zaradi obstoječe svinjske kuge na Kranjskem prepovedala na Hrvaško in v Slavonijo uvažati prasiče iz obmejnih političnih okrajev Črnomelj, Kočevje in Rudolfovo.

To se vsled razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 2. julija t. l., št. 24.938., daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 4. julija 1901.

Št. 11.252.

Razglas.

C. kr. namestništvo v Lincu je z razglasom od dne 2. julija 1901, št. 12.986., radi večjega razširjenja svinjskege kuge na Kranjskem uvoz tržnih prasičev iz vse kronovine Kranjske na Gornje Avstrijsko prepovedalo.

Uvoz prasičev za takojšnje klanje je dovoljeno.

Ta prepoved stopi z 8. julijem 1901 v veljavo in se bodo prestopki kaznovali po določilih postave z dne 24. majnika 1882, drž. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

Ljubljana, dne 8. julija 1901.

Listnica uredništva.

Fr. K v G. Gospodarski ali gozdni odsek ima pravico opravljati tekoče posle, torej tudi od vetra podrto drevje prodati, ne da bi vprašal posamezne opravičence. Če odsek ne gospodari dobro, pa prihodnjič boljšega izvolite.

Založba c. kr. kmetijske družbe kranjske. Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.